METSÄTALOUS

Metsähallituksen kulttuuriperintöhanke on suurin Suomessa koskaan tehty arkeologinen inventointi. **ARKEOLOGI VILLE LAURILA**

Vain harva eläkeläinen myy puuta säännöllisesti

Puukaupan sujuminen on metsänomistajan iästä kiinni. Hyvin harva eläkeläismetsänomistaja myy puuta säännöllisesti. Yli puolet metsänomistajista lopettaa puukaupan käynnin lähes kokonaan 60 vuotta täytettyään.

Metsänomistajien puun myynnit
Syksy 2013

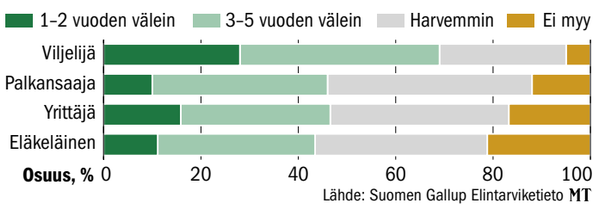

Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto MT

Puu on tänä vuonna liikkunut vilkkaasti. Korjuussa vertailukohtana on vuosi 2007, jolloin syntyneitä ennätyksiä tämä vuosi kolkuttelee.

Puuta metsänomistajat ovat myyneet kymmeneksen viimevuotista enemmän.

Puukaupan hyvä vire näkyy myös MT:n teettämässä Metsätutka-kyselyssä. Useampi kuin joka kolmas metsänomistaja on myynyt puuta tämän tai viime vuoden aikana.

Nuoret myyvät puuta

Vastausten perusteella puukaupoilla ja metsänomistajan iällä on selkeä yhteys. Nuoret metsänomistajat ovat aktiivisia ja tarvitsevat rahaa. Eläkeläisten aika kuluu jahkaillessa eikä metsätuloille ole palavaa tarvetta, kun asunto- tai autolaina ei paina päälle.

Nuoria metsänomistajia on vähän, mutta he ovat sitäkin aktiivisempia. Lähes kolmannes alle 45-vuotiaista metsänomistajista kertoo myyvänsä puuta vähintään joka toinen vuosi. Tämän ja viime vuoden aikana heistä on solminut puukaupan lähes joka toinen.

Kyselyn perusteella nuorten metsänomistajien puukauppaaktiivisuus on kolminkertainen yli 60-vuotiaisiin metsänomistajiin verrattuna.

Tulos on ymmärrettävä, mutta sikäli huolestuttava, että metsänomistajien keski-ikä pyörii 60 vuoden tuntumassa.

Ikääntyvien metsänomistajien pitäminen aktiivisena vaatii kovaa panosta metsänhoitoyhdistyksiltä ja metsäteollisuuden ostomiehiltä.

Yli 60-vuotiaista säännöllisesti parin vuoden välein puuta myy vain yksi kymmenestä.

Viime vuoden sisällä puuta on hakattu paljon ja sen kysyntä on ollut tavallista kovempaa, joten myös varttuneet metsänomistajat ovat innostuneet myymään puuta.

Lähes kolmannes heistä on solminut puukaupan tämän tai viime vuoden aikana. Viime vuoden syksyllä vastaava osuus oli selvästi pienempi.

Poikkeuksia riittää

Yleislinja on selvä, mutta poikkeuksia on paljon.

Vaikka useampi kuin joka toinen yli 60-vuotias metsänomistaja ei käytännössä käy puukauppaa, osa eläkeläisistä on metsäasioissa ja puukaupassa hyvin aktiivisia.

Metsät ovat heidän käsissään hyvässä hoidossa.

Seuraava sukupolvi saattaa olla metsätaloudesta vieraantunutta.

Jo nyt neljännes nuorista metsänomistajista myy puuta harvemmin kuin viiden vuoden välein. Toisaalta hyvin harva heistä kertoo jättävänsä puukaupat kokonaan väliin.

Tilakoko suureksi

Puukauppaan vaikuttaa myös tilakoko. Suurilla tiloilla puukauppa on tasaista. Yli puolet keskimääräistä suuremmista metsätiloista on tälläkin kertaa käyttänyt puun hyvää kysyntää hyväkseen ja solminut kaupan.

Hyvä puun kysyntä on saanut myös pienet metsätilat liikkeelle. Joka viides korkeintaan 19 hehtaarin metsätila on myynyt puuta tämän tai viime vuoden aikana. Se on selvästi tavanomaista enemmän.

Metsätutkan perusteella metsäomistaja pystyy säännölliseen, lähes vuosittaiseen puukauppaan vasta, kun pinta-alaa on yli 50 hehtaaria.

Keskikokoisista 20–49 hehtaarin tiloista vain yksi kymmenestä myy puuta parin vuoden välein.

Viljelijä myy

Tyypillinen puukaupan tekijä on viime vuosina ollut nuorehko Järvi-Suomessa asuva maanviljelijä, jolla on metsää keskimääräistä enemmän. Pohjois-Suomessa puukauppa on käynyt Metsätutkan perusteella muuta maata vaisummin.

Viljelijöiden aktiivisuudesta kertoo, että vuodesta 2010 lähtien kahdeksan viljelijää kymmenestä on solminut puukaupan.

Yrittäjistä puukauppaa on samaan aikaan käynyt kaksi kolmesta.

Palkansaajista ja eläkeläisistä puuta on myynyt vähän useampi kuin joka toinen, kun alkupisteenä on vuosi 2010.

Metsätutkan tulokset perustuvat 551 metsänomistajan vastauksiin.

JARMO PALOKALLIO

KOMMENTTI

Nuoretko parempia?

Metsänomistajien kiinnostus metsänhoitoon ja puukauppaan vähenee iän karttuessa.

Osa eläkeläisistä on niin vauraita, ettei metsärahoille ole edes järkevää käyttöä. Osalle ikä tekee muuten vaan tehtävänsä ja metsät jäävät oman onnensa nojaan.

Tämä näkyy selvänä MT:n teettämässä Metsätutka-kyselyssä.

Metsänomistajien vastausten mukaan nuoret metsänomistajat ovat monta kertaa vanhoja aktiivisempia esimerkiksi puukaupassa.

Koko totuus on jossain siellä välillä. Eläkeläisissä on ikänsä metsäasioihin perehtyneitä metsänomistajia, joiden metsät ovat kadehdittavassa kunnossa, taimikot hoidettuna ja kasvatusmetsät ajallaan harvennettuina.

He ovat saattaneet pitää metsät hallussaan, koska kaupunkilaistuneilla perillisillä ei ole kiinnostusta niiden hoitoon. Nuori isäntä ei siten ole metsälle välttämättä vanhaa parempi.

Siinä on neuvonnalla töitä. Onneksi nuorilla on vanhoja polttavampi tarve rahoille. Vähänkin nohevampi ymmärtää nopeasti, että hoidetusta perintömetsästä sitä saa.

Siihen saumaan pitää metsäneuvojan ja puunostajan iskeä.

JARMO PALOKALLIO

Koivun hakkuut lisääntyneet eniten

Hankintahakkuut vähenivät lähes viidenneksen

Tammi–elokuussa hakattiin puuta Suomessa 35,8 miljoonaa kuutiometriä, mikä on viisi prosenttia enemmän kuin viime vuonna vastaavaan aikaan.

Kahdeksan kuukauden hakkuumäärä oli lähes kymmenen prosenttia korkeampi kuin tammi–elokuussa kymmenenä viime vuonna keskimäärin. Vain vuonna 2007 puuta kaatui enemmän.

Eniten lisääntyivät koivun hakkuut. Koivua korjattiin viidennes enemmän kuin vuotta aiemmin, kertoo Metsäntutkimuslaitos.

Viime vuosina eniten on hakattu mäntykuitupuuta, mikä heijastelee Metsäntutkimuslaitoksen mukaan harvennusikäisten männiköiden runsautta.

Mäntykuitupuun korjuumäärä oli tammi–elokuussa 9,7 miljoonaa kuutiometriä ja kuusitukkien 7,6 miljoonaa kuutiometriä.

Tänä vuonna suuri muutos on tapahtunut hankintahakkuissa. Ne ovat vähentyneet lähes viidenneksen viime vuodesta.

Hankintahakkuin korjatun ainespuun määrä väheni tammi–elokuussa viime vuoden 5,9 miljoonasta kuutiometristä 4,8 miljoonaan kuutiometriin.

Elokuussa hankintahakkuiden osuus oli vain yhdeksän prosenttia.

Ammattimaisessa puunkorjuutyössä oli elokuun puolivälissä 4 800 ihmistä. Hakkuukoneita oli työmailla 1 500. Luvuissa ei ole mukana metsänhoitoyhdistysten korjuupalvelun työntekijöitä eikä kalustoa.

JUHA KAIHLANEN

Tammi–elokuun hakkuut 2003–13

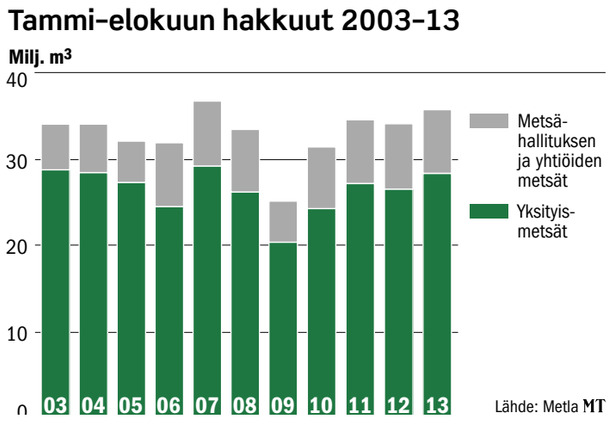

Lähde: Metla MT

SAMI KARPPINEN

Metsähallituksen suunnittelija Kari Puoliväli (vas.) ja arkeologi Ville Laurila tutkivat vanhan tervahaudan pohjaa Kyyjärvellä.

Valkeinen-järven rannalta löytynyt kuona kertoo järvimalmin rikastamisesta.

Metsähallitus löytänyt paljon tervahautoja talousmetsistään

KYYJÄRVI (MT)
Metsähallituksen kulttuuriperintökohteiden inventoinneissa on tähän mennessä löydetty satoja vanhoja tervahautoja. Tähän mennessä on tutkittu liki kolme miljoonaa talousmetsähehtaaria.

”Ennakkotiedot kohteista on saatu Metsähallituksen omista järjestelmistä, vanhoista peruskartoista ja laserkeilausaineistosta sekä paikallisilta asukkailta”, arkeologi **Ville Laurila** kertoo. Hän on ollut maastossa kolmena kesänä.

Viisivuotisen hankkeen aikana käydään läpi kaikki Metsähallituksen talousmetsät. Kolmannen maastokauden jälkeen tutkittuja metsiä on nyt yli 2,6 miljoonaa hehtaaria.

Kuivan mäntykankaan ainoat koivut kasvavat vanhassa tervahaudassa.

”Metsähallituksen kulttuuriperintöhanke on suurin Suomessa koskaan tehty arkeologinen inventointi”, Laurila sanoo.

Hanke liittyy vuoden 2015 kansallisen metsäohjelman linjauksiin, metsien kestävään käyttöön ja hoitoon.

Tähän mennessä on löytynyt noin 7 000 kohdetta. Kolmasosa niistä on muinaismuistolain suojaamia, esihistoriallisia asuinpaikkoja tai pyyntikuoppia.

Loput ovat pääosin nuorempia kohteita, latoja, kämppiä, uittorakenteita ja autiotiloja.

Vanhimmat löydökset ovat yli 9 000 vuotta vanhoja. Ne ovat koko Suomen vanhimpia muinaismuistoja.

Terva oli vientituote

Tervahaudat ovat metsätaloiden ensimmäisten jalosteiden muistoja. Maailman kauppa- ja sotalaivastot tarvitsivat valtavat määrät tervaa.

Suomessa tervanpolttoa alettiin harjoittaa 1600-luvulla. Huipussaan tuotanto oli 1800-luvulla.

Tervahauta kaivettiin mäntykankaaseen, mieluusti vesireitin varteen. Suurimmat Laurilan näkemät haudat ovat olleet halkaisijaltaan yli 20-metrisiä.

Kyyjärven Valkeinen-järven rannalla on suuri tervahauta. Kauempaa sen huomaa ympäristöään rehevämmästä kasvustosta, keskellä mäntykangasta kasvaa koivuja ja katajia.

Hautakuoppa näkyy melko selvästi, samoin kaivanto, johon terva on haudasta johdettu puista putkea eli kynää pitkin.

Lähistöllä on myös kolme jo sammalen peittämää kivikiuasta ja majoituskorsuksi tulkittu kuoppa. Laurila päättelee, että kiukaat ovat entisten asumusten jäänteitä. Tervanpolttajat ovat majoittuneet tervahaudan lähelle.

Merkkejä myös järvimalmista

Valkeinen-järvestä on todennäköisesti nostettu myös malmia. Rannan kiukaiden ympäristössä on kuonaa, joka kielii rautamalmin jalostuksesta tai sen esivalmisteluista.

Järven toisella puolella on pieni tervahauta. Sen viereen on takavuosina rakennettu lentokenttä lannoituslentoja varten.

Löydetyt kohteet merkitään tietojärjestelmiin. Ne näkyvät suunnittelijoiden ja jopa hakkuukoneiden kartoilla.

Laurilan mukaan kulttuurihistorialliset kohteet eivät estä puun korjuuta. Maanmuokkausta ne rajoittavat 1–2 prosentilla talousmetsäalasta.

Metsähallitus maksaa inventointikulut, jotka ovat noin euro hehtaaria kohti.

Museovirasto päättää, mitkä kohteet ovat niin merkittäviä, että ne pitää erikseen suojella.

REIJO VESTERINEN

Sellusta syntyy uusia merkkituotteita

Selluloosasta on mahdollista tehdä maailmalla menestyviä merkkituotteita, jos yhdistetään suomalainen muotoilun ja selluloosateknologian osaaminen.

Puukuidut voisivat korvata tuotteissa ympäristöä rasittavan puuvillan ja öljyä kuluttavan polyesterin.

VTT, Aalto-yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto ovat käynnistäneet laajan design-selluloosatuotteiden tutkimushankkeen.

Tavoitteena on kehittää selluloosasta tuotteita, jotka sopivat sekä teknisiin tekstiileihin että kuluttajatuotteisiin.

Teknologiaa voivat hyödyntää myös esimerkiksi lääke-, elintarvike- ja autoteollisuus, VTT kertoo tiedotteessaan.

Aalto-yliopiston opiskelijat osallistuvat projektiin ideoimalla uusia näkökulmia.

”Tutkimushanke tarjoaa tilaisuuden hyödyntää muotoilussa käytettyjä menetelmiä selluloosaraaka-aineen kehittämisessä tuotteiksi, palveluiksi ja liiketoiminnaksi”, sanoo professori **Pirjo Kääriäinen** yliopiston muotoilun laitokselta.

Muotoilua ei ole Kääriäisen mukaan tähän mennessä ajateltu riittävästi teollisuuden strategisena tekijänä.

Ideana on hyödyntää selluloosan erikoispiirteitä niin, että tuotteissa yhdistyvät muun muassa puuvillan ja polyesterin parhaat ominaisuudet.

VTT on kehittänyt teollisen prosessin, jolla selluloosakuidut yhdistetään langaksi ilman kehruuta.

Tulevaisuudessa tekstiilituotteiden tehokas valmistaminen on VTT:n professorin **Ali Harlinin** mukaan mahdollista jopa 3D-tulostuksella.

Uusilla menetelmillä voidaan lyhentää valmistusketjua ja vastata näin nopeasti kuluttajien muuttuviin tarpeisiin.

Puuvillatekstiilit kattavat noin 40 prosenttia maailman tekstiilimarkkinoista ja öljypohjainen polyesteri lähes loput. Selluloosamuuntokuitujen osuus on noin kuusi prosenttia.

Muuntamalla Suomen nykyinen 25–30 miljoonan kuutiometrin vuotuinen hakkuuylijäämä kuiduksi pystyttäisiin korvaamaan 20 prosenttia maailman puuvillasta, VTT kertoo.

JUHA KAIHLANEN

UPM lisää sellun tuotantoa Uruguayssa

Argentiina uhkaa oikeustoimilla

Uruguayn valtio on myöntänyt metsäyhtiö UPM:lle luvan kasvattaa Fray Bentosin sellutehtaan vuosituotantoa. Eukalyptussellun tuotantoa lisätään 1,1 miljoonasta 1,2 miljoonaan tonniin.

”Päätös on osoitus Uruguayn valtion tuesta maan metsäteollisuuden kehittämiselle”, sanoo UPM:n selluliiketoiminnan johtaja **Jaakko Sarantola** yhtiön tiedotteessa.

Yhtiön mukaan tuotantoa voidaan lisätä ilman lisäinvestointeja tuotantoprosessiin.

UPM:n odotetaan kuitenkin investoivan tehtaan jäteveden jäähdytysjärjestelmään.

Rajanaapuri Argentiina vastustaa UPM:n suunnitelmia.

Argentiinan mukaan Fray Bentosin tehdas saastuttaa maiden välisen rajajoen. Argentiinan mielestä Uruguay ei voi yksinään antaa lupaa tuotantomäärien nostamiseen.

STT:n mukaan Argentiina uhkaa Uruguayta jälleen kansainvälisellä oikeudella sellutehtaan takia.

SUVI NIEMI

Metsä Wood lopettaa Kaskisissa jalostuksen

Metsä Groupiin kuuluva Metsä Wood sulkee Kaskisten jalostus- ja jakeluyksikön vuoden loppuun mennessä. Toiminnan päättyessä loppuu 51 ihmiseltä työ.

Metsä Wood aloitti Kaskisissa yhteistoimintaneuvottelut elokuussa. Yhtiön mukaan neuvotteluissa ei löytynyt edellytyksiä Kaskisten jalostus- ja jakeluyksikön toiminnnan jatkamiselle.

Metsä Woodin mukaan Kaskisten yksikön sulkeminen ei vaikuta Kaskisten Thermowoodiin eikä Kolhon kyllästämön toimintaan. Sulkemisella ei ole vaikutusta myöskään Metsä Woodin jalosteliiketoimintaan Britanniassa ja Ranskassa.

MT

Metsä Tissuen tehdas vihittiin Puolassa

Metsä Groupiin kuuluvan Metsä Tissuen uudistettu pehmopaperitehdas vihittiin käyttöön keskiviikkona Puolan Krapkowicessa. Kolmivuotinen investointiohjelma maksoi 55 miljoonaa euroa.

Investointi nostaa Krapkowicen tehtaan raakapaperin tuotantokapasiteetin 85 000 tonniin ja jalostuskapasiteetin 55 000 tonniin vuodessa.

Metsä Groupin pääjohtajan **Kari Jordanin** mukaan investointi on strategisesti tärkeä, sillä se vahvistaa Metsä Tissuen asemaa ja kilpailukykyä Puolassa.

”Krapkowicen tehdas on Euroopan nykyaikaisin pehmopaperien tuotantolaitos”, Jordan kehuu yhtiön tiedotteessa.

Metsä Tissue aloitti toimintansa Puolassa vuonna 1997 ja työllistää siellä nykyisin 250 ihmistä.

MT

UPM sai myytyä Aigrefeuillin tehtaan

UPM on saanut myytyä Länsi-Ranskassa sijaitsevan Aigrefeuillin jalostetehtaan Groupe FP Bois'lle.

UPM kertoi heinäkuussa saaneensa tehtaasta ehdollisen tarjouksen.

Uuden omistajan palvelukseen siirtyy 38 työntekijää. Osapuolet eivät kerro kauppahintaa.

Aigrefeuillin tehtaan tuotantokapasiteetti on 45 000 kuutiometriä höylättyä puutavaraa.

UPM päätti keväällä 2012 luopua sahatavaran jalostuksesta.

UPM keskittyy sahatavaran tuotantoon paikkakunnilla, joiden läheisyydessä toimii yhtiön sellu- tai paperitehdas.

MT

METSÄSTÄ LYHYESTI

Vetyä puusta

Wienin teknillisessä yliopistossa ja itävaltalaisessa Bioenergy 2020+ -keskuksessa on kehitelty menetelmä, jolla voidaan valmistaa puusta erittäin puhdasta vetyä.

Vedyn puhtaus mahdollistaa sen käytön sähköntuotantoon polttoainekennoissa.

Jotta puun vedystä saadaan käyttökelpoista, se pitää erotella muista kaasuista puun kaasuttamisen jälkeen. Sitä varten tutkijat pesivät kaasuseoksen ensin biodieselillä. Sen jälkeen metaani ja häkä eroteltiin kalvon avulla. Viimeisimmässä vaiheessa vesihöyrystä päästiin eroon aktiivihiilisuodattimen avulla.